

Ennodius

carmina 1, 4

30 Orbe captiuo Venus alma fuis
Dotibus florum per amoena ludens,
Dum facit uernum pretio et micantis
Sidere formae,
Spreuit aurati decus omne pepeli,
Aduenae pompam noluit metalli,
35 Ditiore cultu stetit effugato
Sparsa capillos.
Nobilis si quod bibit arte uirus
Lana, mentito potior colore,
Dic! ita argentis pelagi lapillos
40 Nuda superstat.
Fulserant raro sub hiante filo
Pectoris gemmae in roseis papillis.
Inuidum membris dum negat amictum,
Altera lux est.
45 Proditum risit sine nube corpus,
Carcere irrupto nituit serenum,
Quodque seruabat male tuta uestis,
Panditur arte.
Aliger laxo remeabat arcu,
50 Marcidam damnans otiiis faretram,
Sanguine in nullo madefacta lentus
Spicula gestans.

Tunc sic alloquitur matrem fluitantibus armis:
"Perdidimus, genetrix, uirtutis praemia nostrae.
55 Iam nusquam Cythere sonat, ridetur Amorum
Fabula, nec proles nascenti sufficit aeuo.
Frigida consumens multorum possidet artus
Virginitas feruore nouo, sublimia carnem
Vota domant, mundus tenui uix nomine constat.
60 Primaevi tremulos fractis imitantur epebis.
Rara per inmensos saeculorum, respice, campos
Coniugii messis! per flores sola uetustas
Exerit albentes ieiuna et pallida canos!
Vna fides rerum nulla dulcedine flecti
65 Et, si quid teneros potuit transducere mores,
Praeceptis calcare malis; seruatur ubique
Iustitium; culpa est thalamos nominasse pudico.
Tu remissa iaces et tanti nescia iuris
Nuda per effusos respectas membra capillos.
70 Surge, age, et obstantem properanter discute somnum,
Ne te, quod turpe est, captiuum numen habere
Iura pudicitiae uel lex malesuada putetur."

Ennodius

carmina 2, 105

Iure colis proprium natalem, pulcher Arator,
Qui si non coleres, numquid arator eras?

Maximianus

elegiae, 3

Nunc operae pretium est quaedam memorare
iuuentae
Atque senectutis pauca referre meae,
Quis lector mentem rerum uertigine fractam
Erigat et maestum noscere curet opus.
5 Captus amore tuo demens, Aquilina, ferebar
Pallidus et tristis, captus amore tuo.

Hic mihi, magnarum scrutator maxime rerum,
Solus, Boethi, fers miseratus opem.
Nam cum me curis intentum saepe uideres
50 Nec posses causas noscere tristitiae,
Tandem perspiciens tacita me peste teneri
Mitibus alloquiis pandere clausa iubes:
Dicito, quando nouo correptus carperis aestul
Dicito et en dicti sume doloris opem
55 Non intellecti nulla est curatio morbi,
Vt magis inclusis ignibus antra fremunt."
Dum pudor est tam foeda loqui uitiumque fateri

Agnouit taciti conscia signa mali.
Mox ait: "occultae sat pestis prodita causa est.
60 Pone metum: ueniam uis tibi tanta dabit."
Prostratus pedibus uerecunda silentia rupi,
Cum lacrimis referens ordine cuncta suo
"Fac" ait "ut placitae potiaris munere formae."
Respondi "pietas talia uelle fugit."
65 Soluitur in risum exclamans "pro mira uoluntas!
Custus amor Veneris dicito quando fuit?
Parcere dilectae iuuenis desiste puellae:
Impius huic fueris, si pius esse uelis.
Vnguibus et morsu teneri pascuntur amores,
70 Vulnera non refugit res magis apta plagae."
Interea donis permulcet corda parentum
Et pretio faciles in mea uota trahit.
Auri caecus amor natium uincit amorem:
Cooperunt natae crimen amare suae.
75 Dant uitiiis furtisque locum, dant iungere dextras
Et totum ludo concelebrare diem.

Gregorius I papa

Moralia in Iob, Ep. Leandro, 3-4

3. Sciendum uero est, quod quaedam historica expositione transcurramus et per allegoriam quaedam typica inuestigatione perscrutamur, quaedam per sola allegoricae moralitatis instrumenta discutimus, nonnulla autem per cuncta simul sollicitius exquirentes tripliciter indagamus.

Nam primum quidem fundamenta historiae ponimus; deinde per significationem typicam in arcem fidei fabricam mentis erigimus; ad extremum quoque per moralitatis gratiam, quasi superducto aedificium colore uestimus. Vel certe quid ueritatis dicta nisi reficiendae mentis alimenta credenda sunt? Quae modis alternantibus multipliciter disserendo ferculum ori offerimus, ut inuitati lectoris quasi conuiuiae nostri fastidium repellamus, qui, dum sibi multa apposita considerat, quod elegantius decernit adsumat.

4. Diuinus etenim sermo sicut mysteriis prudentes exercet, sic plerumque superficie simplices refouet. Habet in publico unde paruulos nutriat, seruat in secreto unde mentes sublimium in admiratione suspendat. Quasi quidam quippe est fluuius, ut ita dixerim, planus et altus, in quo et agnus ambulet et elephas natet.

Gregorius I papa

Expositio in Canticum canticorum, 10-11

10. Et sciendum quia in hoc libro quatuor personae loquentes introducuntur: sponsus uidelicet, et sponsa, adulescentulae uero cum sponsa, et greges sodalium cum sponso. Sponsa enim ipsa perfecta ecclesia est; sponsus, dominus; adulescentulae uero cum sponsa sunt inchoantes animae et per nouum studium pubescentes; sodales uero sponsi sunt siue angeli, qui saepe hominibus ab ipso uenientes apparuerunt, seu certe perfecti quique uiri in ecclesia, qui ueritatem hominibus nuntiare nouerunt. Sed hi, qui singillatim adulescentulae uel sodales sunt, toti simul sponsa sunt, quia toti simul ecclesia sunt. Quamuis et iuxta unumquemque tota haec tria nomina accipi possint. Nam, qui deum iam perfecte amat, sponsa est; qui sponsum praedicat, sodalis est; qui adhuc nouellus uiam honorum sequitur, adulescentula est. Inuitamur ergo, ut simus sponsa; si hoc necdum praeualemus, simus sodales; si neque hoc adepti sumus, saltem adhuc thalamum adulescentulae conueniamus. Quia igitur sponsum et sponsam dominum et ecclesiam diximus, uelut adulescentulae uel ut sodales audiamus uerba sponsi, audiamus uerba sponsae, et in eorum sermonibus feruorem discamus amoris.

11. Itaque, sancta ecclesia, diu praestolans aduentum domini, diu sitiens fontem uitae, quomodo optet uidere praesentiam sponsi sui, quomodo desideret, edicat:

OSCULETUR ME OSCULIS ORIS SUI (Cant. 1,1).

Laudes Mediolanensis civitatis

Alta urbs et spaciosa manet in Italia,
Firmiter edificata opere mirifico,
Que ab antiquitus uocatur Mediolanum ciuitas.
Bonam retinet decoris speciem et uariis
5 Rutilat culture modis ornata perspicue;
Locus ita fructuosus constat in planiciae.
Celsas habet opertasque tures in circuitu,
Studio nitentes magnas scultantes forinsecus;
Que introrsus decorata manet edificiis.
10 Duodecim latitudo pedibus est moenium,
Imensumque est deorsum quadrata ex ruppibus,
Perfectaque eleganter sursum ex fictilibus.
Erga murum pretiosas nouem habet ianuas,
Vinclis ferreis et clauis circumspedas nauiter,
15 Ante quas cataractarum sistunt propugnacula.
Foris ualde speciosum habet edificium,
Omnem ambitum uiarum firme stratum silice;
Vndam capit per ductorem limphe quendam balastris.
Gloriose sacris micat ornata ecclesiis,
20 Ex quibus alma est Laurenti intus aluariis
Lapidibus auroque tecta, aedita in turribus.
Haec est urbium regina, mater adque patrie,
Que precipuo uocatur nomine metropolis,
Quam conlaudant uniuersi naciones seculi.